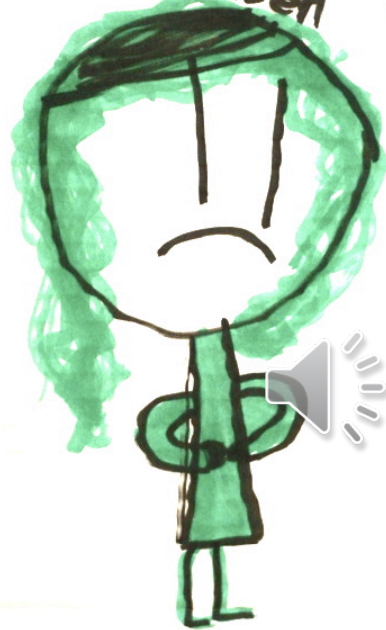

Jag blir rädd och ledsen
när mamma dricker
Ledsen

Jag blir ledsen
när pappa dricker
Ledsen

Barns rättigheter

- Jag har rätt att vara som jag är och tycka om mig själv.
- Jag har rätt att både känna och visa mina känslor.
- Jag har rätt att be om hjälp, stöd och tröst hos vuxna.
- Jag har rätt att bli lyssnad på.
- Jag har rätt att säga vad jag tycker i frågor som rör mig.
- Jag har rätt att utvecklas och må bra.
- Jag har rätt att göra misstag.
- Jag har rätt att bli behandlad med respekt.
- Jag har rätt att vara stolt över att jag är en kille/tjej.
- Jag har rätt att säga "jag vet inte".
- Jag har rätt att säga "jag förstår inte".
- Jag har rätt att ändra mig.
- Jag har rätt att få vara barn och leka.
- Jag har rätt att själv ta ansvar för vad jag gör.
- Jag har rätt att må bra fast andra mår dåligt.

Barnkonventionen- FN:s konvention om Barnets Rättigheter

- Barn och unga är en medborgargrupp med särskilda behov av skydd och stöd. Att som vuxen anta ett barnperspektiv kräver såväl kunskap om barns utveckling och behov som en inlevelse och förmåga hos den vuxne att identifiera sig med barnets situation.
- Barnets bästa ska alltid komma i främsta rum (artikel 3)
- Barnet har rätt till överlevnad, utveckling & skydd (artikel 6,19)
- Barnet har rätt till bästa uppnåeliga hälsa (artikel 23)
- Barnet har rätt till vila, lek, fritid & kultur (artikel 31)

Familjens mörka hemlighet

- I alla sammanhang där vi möter barn, som på olika sätt signalerar att de inte har det bra, så måste vi fundera över om det kan handla om missbruk i familjen. Barnet söker sig till de som de har förtroende för och då kan förskolan vara en plats som barnet uttrycker ett behov av hjälp. Det är viktigt att förmedla till barnet att du är beredd på att lyssna om de vill berätta något.
- Barn som växer upp i en beroendefamilj är en extremt utsatt grupp av anhöriga, de är beroende av sina föräldrar för sin trygghet. Inom familjen utvecklas regler och roller för att försöka skapa en ordning och stabilitet i det ökade kaoset. Det är vanligt med tystnad, förnekelse och isolering.
- Barnen tar ofta väldigt tidigt på sig en vuxenroll.

Forskningsprojektet ”Hur mår förskolebarnen”

(Att identifiera omsorgssvikt hos förskolebarn- Karin Lundén, stiftelsen Allmänna Barnhuset)

- Tre områden i Göteborg med olika social belastningsgrad, låg, medel och högstatusområde. Personal vid förskolor och BVC sjuksköterskor tillfrågades.
- Barnomsorgspersonal använde oftare en snävare tolkning av anmälningsskyldigheten än vad BVC sjuksköterskorna gjorde. BVC sjuksköterskorna använde en barninriktad tolkning. Barnomsorgspersonalen var oftast föräldraorienterat och hade en snäv tolkning som fokuserar på svårigheterna hos föräldrarna vilket kan utgöra en stor risk för att ett antal barn som skulle behöva hjälp inte får det.
- Det var vanligare att personal som arbetat mindre än 5 år både i sitt yrke och på sin arbetsplats tillhörde den grupp som var mest korrekt i sin förmåga att uppmärksamma omsorgssvikt. En förklaring till det kan vara att strategier och förklaringsmodeller växer fram och permanenteras genom åren. Längre utbildning har även betydelse i förmåga att uppmärksamma omsorgssvikt. Förskolelärare var mer korrekta än annan personal.
- **Resultat av studien är att en barnorienterad tolkning av innehållet i anmälningsskyldigheten oftare ledde till korrekt rapportering. Hur personal tolkar innehållet i anmälningsskyldigheten påverkar deras förmåga att identifiera omsorgssvikt.**

Anmälningsplikt

Ingen ska växa upp med fulla föräldrar

- Anmälningsplikten är det svenska samhällets sätt att tydliggöra allas vårt ansvar för omsorg och skydd av alla barn. **Det är barnets behov som är utgångspunkt för om anmälan ska göras eller inte. Inte hänsynen till föräldrarna eller den egna verksamheten. Anmälningsskyldigheten är ett personligt ansvar.**
- Anmälan till socialtjänsten ska ske skyndsamt
- **Skyldigheten kan inte delegeras eller remitteras bort.**
- **Barnomsorgspersonal & BVC-sjuksköterskor omfattas av en ovillkorlig anmälningsskyldighet enligt kap 14§1 Socialtjänstlagen. Denna skyldighet innebär att de måste anmäla till Socialtjänstens Individ- och familjeomsorg när de misstänker att ett barn utsätts för omsorgssvikt.**
- Skyldigheten att anmäla inträder redan när det **finns misstanke** om att barnet far illa på ett sådant sätt att det kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till stöd och skydd för barnet.

Anmälan och beslutsprocess

- Forskning visar att specifika faktorer har betydelse för professionellas benägenhet att anmäla:
- Faktorer som har med ärendets karaktär, typ av omsorgssvikt och allvarlighetsgrad samt faktorer som har med de professionella att göra som erfarenhet och utbildning. Dessutom om vederbörande tror att de genom att anmäla bidrar till att barn och familj får hjälp eller ej.
- Studier som har undersökt logiken i beslutsprocesser, har visat att människan inte alltid har så genomtänkta underlag för sina beslut. Det tycks som om vi fattar våra beslut först och använder resten av beslutsprocessen till att finna de skäl som stöder beslutet. Skälen kan vara mer eller mindre relevanta för sakens saklighet i det beslut som fattas.

Tecken på omsorgssvikt

Tecken på känslomässig otillgänglighet i föräldra-barn relationen

- barnet blir känslomässigt avvisat av föräldrarna.
- barnet ignoreras aktivt av föräldern
- föräldern hotar barnet med "förlust av kärlek" och/eller att barnet kommer mista viktiga relationer
- föräldern/föräldrarna hotar gå ifrån eller lämna bort barnet
- barnet hotas med våld/stryk
- barnet beskrivs på ett kränkande sätt
- föräldern/föräldrarna förhåller sig i perioder direkt fientligt till barnets behov
- barnets föräldrar är bara i begränsad omfattning i stånd till att reagera på barnets känslor och signaler.
- vid upprepade tillfällen avvisar föräldern/föräldrarna barnet eller svarar inte adekvat på dess kontaktförsök
- vid upprepade tillfällen visar föräldern/föräldrarna att den/de inte förmår att möta barnet "på dess nivå"

Tecken på försummelse

- barnet hålls i perioder hemma på grund av att föräldern "behöver ha barnet hos sig"
- barnet blir aktivt hindrad samvaro med andra barn och/eller andra vuxna
- barnet passas av ett stort antal skiftande eller tillfälliga vuxna
- barnet blir ofta passat av större syskon eller av andra barn
- barnet har varit med om att förälder/föräldrarna misshandlats eller åsett annat våld i hemmet
- barnet har ofta passats av personer som varit påverkade av alkohol, narkotika eller psykofarmaka
- barnets dagliga liv är präglad av oförutsägbarhet

Kroppsliga tecken på fysiska övergrepp

- brott på armar, ben, revben, huvud och dylikt
- ”oförklarliga” blåmärken
- ”oförklarliga” brännsår
- märken efter människobett
- märken efter fysisk bestraffning
- ”oförklarliga” rodnader och irriterade hudpartier
- Rivmärken eller hudavskrapningar kring mun, läppar, ögon eller genitalier

RISK & SKYDDSAFAKTORER

- **Riskfaktorer** ökar sannolikheten att ett problem ska förekomma.
Skyddsfaktorer innebär att sannolikheten för problembeteenden minskar när det förekommer riskfaktorer.
- Enstaka riskfaktorer innebär inte nödvändigtvis alltid någon påtagligt ökad risk. Det gör däremot ofta flera samtidiga riskfaktorer. Risk- och skyddsfaktorer kan kopplas både till individen, familjen, kamrater, förskola, bostadsområde etc. en viktig uppgift för föräldrar och professionella som arbetar med barn är att stärka och maximera de skyddande faktorerna hos och omkring ett barn och inte uteslutande arbeta för att reducera riskerna.
- Flera, kanske många riskfaktorer har ett begränsat så kallat prediktivt värde innan tre års ålder. Det är därför svårt att utifrån bedömningar av små barn, yngre än 3 år, säga något om hur det kommer att bli längre fram i livet. Därför bör man vara försiktig att använda dagens kunskap om riskfaktorer i riskbedömnings syfte innan 3 års ålder.

Tecken på fysisk vanvård

Barnet

- får skrika väldigt länge innan det tas upp
- byts inte på som det skall
- verkar smutsigt och luktar illa
- har inte för årstiden adekvat klädsel
- verkar ovanligt hängig och trött
- går inte upp i vikt, utan att det finns någon organisk orsak
- blir lämnat ensam utan vuxen tillsyn
- hämtas inte från förskola
- får för lite eller endast oregelbundet mat
- får för mycket mat
- föräldrarna sköter inte BVC kontrollerna och/eller går inte till doktorn med barnet vid sjukdom

FORTS.

- Det finns flera olika sätt att kategorisera risk- och skyddsfaktorer och ett av dessa sätt, som har tydliga praktiska konsekvenser är indelningen i faktorer som är möjliga att förändra (dynamiska) och faktorer som inte kan förändras (statiska).
- Dynamiska faktorer som t ex. beteenden hos barnet eller relationen mellan barnet och föräldrarna kan påverkas genom stödinsatser. Statiska faktorer som t ex. könstillhörighet eller etnicitet, eller tidigare händelser kan inte påverkas. Det är med andra ord dynamiska riskfaktorer som måste vara fokus för en insats.
- Riskfaktorer missbruk, psykisk ohälsa, kriminalitet, relationsproblem och separationer, brist på andra närstående vuxna, aggressivitet och negativa förväntningar som riktas mot barnet, brist på närhet i relationen mellan barn och förälder, kamratsvårigheter. Riskfaktorerna kan motverkas av en rad skyddsfaktorer.
- Barn kan ha eller utveckla en förmåga att använda sin begåvning och sina anlag. De kan vara skickliga på att använda sig av resurser och relationer i sin närmiljö, dvs. skapa nätverk med andra vuxna och jämnåriga. Barn som utvecklar en positiv självbild är mer skyddade än andra.

Föräldrars delaktighet

Det finns en risk att de professionella kan diskutera en oro för ett specifikt barn en längre tid, innan berörd familj tas med i diskussionen. Förutom risken för att de professionella bygger en verklighet som familjen inte upplever sig del av, kan det leda till att familjen och de professionella går i otakt. De är i olika skeden i processen och kan därför ha svårigheter att hitta ett gemensamt språk.

Genom ett dialogiskt förhållningssätt innebär att familjens roll som medaktör förstärks, samarbetspartner med speciella sakkunskaper. När föräldrar engageras som specialister på sina egna barn, blir det möjligt att skapa en allians för barnets bästa. På ett konkret plan kan den professionelle stärka ett dialogiskt förhållningssätt i kontakten med föräldrar genom att uppmärksamma följande faktorer: Se familjen som likvärdiga samarbetspartners i arbetet och sakkunniga i sin egen situation, vad fungerar för dem?

Uppmärksamma de resurser som man ser hos barnet och familjen, fokusera inte bara på problem. Det finns inte alltid ett gemensamt problem, situationen kan se olika ut för olika parter. Det kan skilja sig åt väldigt mycket hur barnet betar sig i förskola och i hemmet. En diskussion kan ge förståelse för vad frågan handlar om. Eftersom alla familjer och situationer är unika, krävs det att den professionella kan handla flexibelt och väga in den professionella bedömningen med familjens egna alternativ.

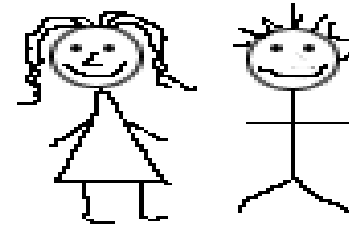

Skyddsfaktorer hos barn

Hög IQ

Lätthanterligt temperament

Effektiv känsloreglering

Riskfaktorer hos barn

Uppförandeproblem, aggressivitet & trotsighet

Svårhanterligt temperament

Oräddhet & spänningssökande beteende

Impulsivitet & hämningssvårigheter

Sömnpromblem

Undernäring

Depression

Skyddsfaktorer förälder

Positiva föräldra-barnrelationer

Trygg anknytning mellan förälder & barn

Föräldrars responsivitet

Föräldrars acceptans

Få föräldra-barn separationer

Föräldrars förmåga att tillgodose barnets behov av säkerhet & stimulans

Risikfaktorer förälder

Föräldrars mentala ohälsa
Kriminalitet
Alkohol och drog missbruk
Låg IQ
Låg utbildningsnivå
Beroende av försörjning av samhället
Låg socio.ekonomisk status
Stor familj
Trångboddhet
Stress
Äktenskapsproblem
Konflikter
Separationer
Våld i familjen
Barn som bevittnar våld
Fysiska bestraffningar av barn
Bristfällig tillsyn
Ungt mödraskap
Ensamstående föräldraskap
Fosterhemsplacering
Otrygg anknytning
Bristfälligt föräldraskap
Lågt engagemang
Mödrars negativa kontroll
Låg tillgivenhet

Fråga, lyssna & agera

- I stället för att undanhållas information och undvika att tala om det svåra som sker i barnets liv, behöver barnet ges utrymme att tala, uttrycka känslor och få svar på sina frågor. Barn oroar sig för sin förälder som missbrukar och föräldern oroar sig för hur beroendet påverkar barnet. Ofta är det en svårighet att tala om detta inom familjen och en första förutsättning för att familjen och barnen ska kunna få det stöd de behöver är att bryta tystnaden, avlasta skuld och skam och öppna upp kommunikationen.
- För att vi ska våga se barn som anhöriga måste vi tro oss om att kunna göra någonting när det behövs. Vi måste få verktyg att bistå dem, tydliggöra och fördela ansvaret och samarbeta. Grunden måste vara respekt för barnets egna erfarenheter, åsikter och känslor.

VÄNDPUNKTEN

Ett centrum för anhöriga till beroende erbjuder:

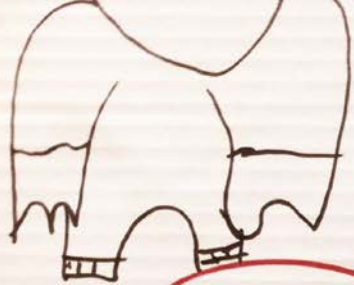
- * Enskilda samtal
- * Familjeintervention
- * Gruppverksamhet
- * Nätvandring på Fryshuset
- * Rådgivning via telefon
- * Läger

Professionella

- * Information
- * Konsultation
- * Utbildning
- *Handledning
- * Föreläsningar
- * Work shops

Citat från barngruppen
"Det är inte ditt fel att dina föräldrar är alkoholister"

Inte dit Fel

Vi fick veta
vara hätigheter.

Ersta kan verka
tråkigt, jobigt eller
läskigt men, vi
gör roliga lekar, vi
uktattar, vi har kul
och vi lär oss saker!